

Bibelhelg
Kristiansund bedehus 17.november 2019

Kol.4,7-16
2,16-23
3,1-17
3,18-4,1
4,2-6

"Kristus blant dere, håpet om herlighet!"(Kol.1,27b) III

1

I vår første time leste vi fra Kol.1,24-2,5. Vi hørte i går fra begynnelsen av Kolosserbrevet, 1,1-23, samt fra 2,6-15. Først nå litt om

4.7-18 Fra Hilsener.

-Persongalleriet

Timoteus(1,1)

Epafra(1,7 og 4,12)har vi alt hørt om. Det samme gjelder Aristark(os) (4,10 mfl. st.)

(Johannes)Markus er hos Paulus. Den gamle uoverensstemmelsen (Apg 15.36- 41) er tydeligvis ute av verden, og apostelen er oppmuntret over hans trofasthet mot ham.

Jesus Justus (4,11) - jøder førte gjerne et romersk navn ved siden av sitt jødiske - er bare nevnt her i NT.

Lukas(4,14) har vært hos apostelen under hele hans fangenskap (v. 1)

Demas(4,14), se også 2 Tim 4,10.

Arkippus (4, 17), har hørt til stormannen Filemons nærmeste krets og vært en lokal arbeider for Guds rike i Kolossæ. (jf. Filem 2).

Laodikea og Kolossæ var altså nabobyer (v. 16). Dessverre er Paulus' brev til Laodikea gått tapt. Kanskje var dette en kopi av Efeserbrevet.

Som vanlig føyer Paulus selv til noen ord etter at skriveren (sekretæren) har lagt fra seg pennen (4, 18). Guds nåde i Kristus er hans beste ønske for dem.

-Særlig om årsaken til brevet

Slaven Onesimos, som hadde rømt fra sin herre, Filemon², er av Paulus blitt overtalt til å reise hjem igjen til Kolossæ. I Roma var Onesimos blitt en kristen med Paulus som sin åndelige far. Apostelen passer på å rose ham, sikkert for å gjøre det lettere for ham å komme tilbake dit som han var rømt fra (4, 9).

Tykikos, som selv var fra området (Apg 20,4), skal ledsage Onesimos og sikkert tale hans sak både for Filemon og menigheten han skal føres inn i. Tykikos må også kunne kalles kurér (4,7f) og får ved hele tre brev med seg: brevene til Efeserne, Kolosserne og Filemon (Ef 6,21f; Kol 4,7-9, jf. Filem. 1-2).

Det var viktig med et myndig apostolisk ord til de kristne i Kolossæ. Av brevet forstår vi at Epafra har fortalt Paulus om store religiøse villfarelser innenfor menigheten, og selv er gründeren Epafra veldig bekymret over

---

¹ Etter: Gunnar Johnstad/Tore Lund: Kolosserbrevet Håndbok til Det nye testamente, Luther Forlag 2007, s.373-380.

² Filemon, også fra Kolossæ var mottaker av det korte brevet som Paulus sendte fra Roma ved Tykikos. Filemon var kristen, og hans slave, den hellige Onesimos, hadde rømt av angst for ham. Han møtte Paulus, som sendte ham tilbake til sin mester sammen med brevet, hvor apostelen oppfordrer Filemon til å ta vennlig imot Onesimos og tilgi ham. Brevet til Filemon åpner slik: «Paulus, Jesu Kristi fange, og vår bror Timoteus hilser vår kjære medarbeider Filemon, vår søster Appia, vår stridskamerat Arkippus og menigheten som samles i ditt hus.»(Filem 1,1-2). Det er alminnelig antatt at Appia var Filemons kone og Arkippus deres sønn. Filemon var en velstående og aktet mann. Under en av sine misjonsreiser hadde Paulus omvendt ham og familien, trolig i Efesos, og de ble nære venner. Tradisjonen forteller at Filemon satte Onesimos fri og at han senere skal ha blitt den 2.biskop av Kolossæ. Sammen med hustruen Appia led han senere martyrdøden i høy alder i Kolossæ (eller i Efesos?) under keiser Nero (54-68).

<http://www.katolsk.no/biografier/historisk/fafrygia>

tilstandene(jf.4,12f). Paulus skriver så brevet for å avverge faren for at Kolossermenigheten skulle gli bort fra den sanne kristentro, som er den apostoliske tradisjonen med basis i Skriften.

2,16-23 Mot falske menneskebud.

I dette avsnittet får vi høre om den vranglæren som holdt på å gripe om seg i Kolossermenigheten.

Omtalen av spiseforskrifter og høytider og sabbat tydet på at vranglæren i Kolossæ kan ha bakgrunn i asketiske retninger innenfor jødedommen. Men omtalen av hellige dager kan også ha sammenheng med himmellegemene, som hedenskapet betraktet som guddommer og æret ved særlige festdager for dem. Paulus kaller slikt **«bare skyggen av det som skulle komme»**: Med Kristus er alt slikt vesen forbi (v. 17).

«selvfornektelse» (v. 18): falsk beskedenhet, i virkeligheten hovmod. Det synes å ha skilt seg ut en «overklasse» av kristne som lot som om de var ydmyke, men i virkeligheten gjorde seg til uten grunn), sier apostelen. «Selvfornekte» har drevet med engledyrkelse i stedet for å holde seg til Kristus. Dessuten har de lagt vekt på «syner». Med syner må det være tenkt på den gnostiske læren om at de «høyest» utviklede menneskene har innsikt i tilværelsens hemmeligheter. Jo lenger de når i slik innsikt, jo mer skryter de **«uten grunn»**.

Men de kristne er gjennom sin dåp døde bort fra disse «grunnkreftene», som egentlig bare tjener til å tilfredsstille «vårt kjøtt og blod», dvs. menneskenaturen (gr. sarks, v. 20-23). I motsetning til de gnostisk påvirkede kristne holder de **«fast på ham som er hodet»** = Kristus, og på den måten vokser de som kristne (v. 19). Vi kan si at brevets andre hovedavsnitt kap. 3-4 finnes i utvidet form i Ef 4,1-6,20.

3,1-17. Det gamle og det nye menneske.

En rett tro på Kristus vil føre til en rett livsførsel. Det kristne liv bygger på den kristne tro. Derfor kan nå Paulus tale om den kristnes livsførsel som en frukt av at man er «rotfestet» forhold til Kristus jf. 2,7).

Den kristne er et nytt menneske (jf. 2 Kor 5,17): Han er **«død»** (jf. 2,20), og han er **«reist opp»** (v. 1), og dette er ikke bare bilder, men realiteter, fullbyrdet i den troendes dåp (Rom 6,4-8). Den kristne er derfor, som Kristus, i himmelen mens han lever på jorden (jf. Ef 2,6). Derfor må han la sitt sinn være rettet **«mot det som er der opp»**, det som en gang skal bli hans for evig (v. 1f). Den troendes liv **«er skjult med Kristus i Gud»** (v. 3): Den troende kan ikke iakttå sin kristne vekst, i motsetning til dem som **«uten grunn skryter»** av at de kan det (2,18). Men den kristnes modning, helliggjørelsen, er en troens kjensgjerning som vil bli åpenbart når Jesus kommer igjen. (v. 4, jf. 1 Joh 3,2).

De enkelte synder kaller Paulus **«det jordiske»** (ordrett: «deres lemmer på jorden») i de troende (v. 5), som er utslag av en kropp som ennå har syndenaturen i seg (jf. Gal 5,17). Dette jordiske (disse lemmene) er det den kristnes oppgave stadig å utlevere til døden, eller med et annet bilde: De gamle plaggene (v. 8), **«det gamle mennesket»** må legges bort (v. 5-9).

På den annen side (v. 10-14) ligger det for de troende ferdig en ny drakt som de skal kle seg i (jf. Ef 2,10). Paulus sikter her til livet i Kristus, hva som er kristen etikk, som den kristne ble undervist i både før og etter dåpen. De punkter som blir nevnt, gjelder de kristnes forhold til hverandre som menighetslemmer. Derfor samles alt i det store budet om kjærligheten, her søskenkjærligheten (jf. Joh 13,34). I kirken finnes ingen gjerder. De kristne er **«alle en i Kristus Jesus»** (Gal 3,28), som er **«alt og i alle»** (v. 11).

V.11. «utlending»/**barbar** (gr. bárbaros): Opprinnelig var dette en betegnelse på en som ikke talte gresk (og derfor var utenfor det gode selskap). Ordet kom av at i grekernes ører låt språket deres som «bar-bar» Skyterne var et folkeslag som bodde nord for Svartehavet. De ble betraktet som ville og ukultiverte.

De kristnes helliggjørelse er likevel ikke noe resultat av en selvforbedringsprosess. De troende har nemlig som lemmer på Kristi kropp, menigheten, også del i alle dens kraftkilder: ordet, undervisningen, formaningen (sjelesorgen) og gudstjenestelivet med lovsang og takk til Gud (v.15-17) Den rike menighetssangen, se kommentar til Ef 5,19.

3,18-4,1. Hjem og familie

Avsnittet er det tidligste eksempel i NT på en såkalt hustavle, forskrifter for medlemmene i "huset" = storfamilien, som omfattet faren, hans hustru og barn og slavene. "Huset" var i oldtiden den grunnleggende sosiale og økonomiske enhet i samfunnet. Det var viktig at husets medlemmer oppfylte sine ulike plikter og oppgaver rett, for det påvirket hele samfunnet... Hustavlene i NT atskiller seg på vesentlige punkter fra liknende verdslige lister. Blant annet utmerker de nytestamentlige hustavlene (jf. også Ef 5,21-6,9 og 1 Pet 2,18-3,7) seg i måten det tales om mannens rolle på. I antikkens hustavletekster er mannen husherren (pater familias) som har en dominerende rolle og makt i forholdet til alle de andre i 'huset'. I NTs hustavler er husherrens funksjon overtatt av Kristus. Det er Kristus, og ikke mannen, som er husets herre, dets felles samlingspunkt som relasjonene husets medlemmer imellom bestemmes av, jf. begrunnelsene: **«som det sømmer seg i Herren» (v. 18), «det er Herrens gode vilje» (v. 20), «ærefrykt for Herren» (v. 22),** alt arbeid er **«for Herren» (v. 21)**, Kristus er den herre de kristne tjener (v. 24). I de nytestamentlige hustavlene får de ulike gruppene anvisninger om deres gjensidige forhold til hverandre og tilkjennes de status på lik linje med mannen: De er som han, etisk handlende personer, med selvstendig moralsk ansvar. Enda et eksempel på ulikheter mellom hustavlene i NT og lignende tekster i antikken, er formaningen til mannen om å elske sin kone (3.19). Det greske ordet som er brukt, er verbformen av substantivet ἀγάπη. Det betegner den selvhengivende kjærlighet som gir uten tanke på å få, og som i hustavlen i Ef. har Kristus og hans forhold til kirken som modell (Ef 5.23-33).

Formaningen til hustruene om å underordne seg ektemennene sine (3.18) finnes ikke i verdslig litteratur fra denne tiden, noe som også kan verge oss fra misforståelser.

Dette er en særlig kristen formanings med en særlig kristen begrunnelse. Se ellers kommentarene til hustavlen i Ef (Ef 5,21-6,9). Særlig: Ef,5,32. Dette er et stort mysterium.

Spesielt om ὑποταγή 3,18. Henger sammen med skapelsesteologien og skal virkeliggjøres i det kristne ekteskapet og i kirken.

קָה, קָה F.eks. Job 26,10; 38,10³ (+38-39); ,Sal.148,(1-)6; Jer.31,6

Barn og fedre. Kol.3,20-21.

Slaver? 3,22-4,1. Onesimus. 1.Kor.7,20-24.

4.2-6. Bønn og vennlige ord

Til avslutning minner apostelen om lesernes bønneliv (v. 2-4).

Han forutsetter at de som kristne lever i forbønnens tjeneste, og ber dem om at den **«også»** (v. 3) må gjelde apostelens og hans medarbeideres forkynnervirksomhet.

De oppfordres til å be om **«at Gud må åpne en dør for Ordet»**, at Gud må legge omstendighetene til rette for ham, og om at han selv må finne de rette ordene når han skal «forkynne Kristi mysterium» = frelsesbudskapet om Kristus. I den anledning går apostelens tanke fra sin egen misjonsvirksomhet til lesernes. Enhver kristen må huske at han er en misjonær (v. 5). Dette må han ha i tanke under all sin ferd (jf. Ef 5,15) og tale. **«Salt og kraft»**: Ens tale skal være preget av at en er et kristent menneske (jf. Matt 5,13; Mark 9,50).

Hovedordet vårt er uten tvil:

"Kristus blant dere, håpet om herlighet!"(Kol.1,27b)

Paulus har gitt oss et glimt inn bak det himmelske forhenget, for å fortelle forsamlingen i Kolossæ om det han kaller

³ M.Sæbø: Creator et Redemptor. Om skapelsens teologiske plass og funksjon i Det gamle testamente s.145 flg., i: Ordene og Ordet. Gammeltestamentlige studier. Univ.forlaget Oslo 1979. 82-00-01847-4(Oppr. i Deus Creator. Bidrag til skapelsesteologien. FS prof.Ivar P.Seierstad, s.forlag 1971 s.1-28.

<https://biblehub.com/hebrew/2706.htm>

https://biblehub.com/hebrew/chukki_2706.htm

<https://www.studydrive.org/lexicons/hebrew/2706.html>

<https://www.studydrive.org/lexicons/greek/5293.html>

"...mysteriet som har vært skjult fra evighet av og for alle slekter, men som nå er blitt åpenbart for hans hellige."(1,26)

Vi slutter med Biskop Ambrosius av Milano (334-397) Vi eier alt i Kristus, sa han og:

Hvis du vil lege dine sår, er Han legen.

Hvis du brenner av feber,

er Han lindringen.

Hvis du behøver hjelp

er Han kraften.

Hvis du frykter døden,

er Han livet.

Hvis du flykter fra mørket,

er Han lyset.

Hvis du sulter,

er Han føden.

Til Ære for Faderen, og Sønnen, og Den Hellige Ånd, som var, er, og blir, ÉN Sann Gud, fra Evighet til Evighet!

svennam@hotmail.com